

Utrikesutskottets betänkande

1980/81:17

om besparingar i statsverksamheten m.m. inom utrikesdepartementets verksamhetsområde (prop. 1980/81:20)

Propositionen

1 proposition 1980/81:20, bilaga 2,

1. bereds riksdagen tillfälle ta del av vad som anförs om besparingar inom utrikesförvaltningens område,

2. hemställs att riksdagen godkänner de riktlinjer som förordats i propositionen.

I propositionen presenteras förslag till besparingar inom utrikesdepartementets verksamhetsområde som sammanlagt uppgår till 108 milj. kr. under budgetåret 1981/82. Härav hänför sig 8 milj. kr. till besparingsåtgärder inom utrikesförvaltningens område. Vad gäller det internationella utvecklings-samarbetet föreslås ändringar som – inom ramen för enprocentmålet – innebär att belastningen på statsbudgeten minskar med 100 milj. kr.

Utrikesdepartementet m.m.

Under senare år har en systematisk omfördelning av personalresurser skett för att tillgodose behov av förstärkningar inom de delar av utrikesförvaltningen som expanderat. Vidare har där så bedömts möjligt arbetsuppgifter överförts från utsänd till lokalanställd personal. Dessa tillvägagångssätt har varit effektiva när det gäller att undgå krav på nytilskott av resurser. De möjligheter som på detta vis står till buds kommer även fortsättningsvis att utnyttjas, sägs det i propositionen. En besparingseffekt uppnås också genom överföring av tjänster från utlandsmyndigheterna till departementet, inte minst till dess beredskapsstyrka. Därigenom underlättas departementets möjligheter att bistå utlandsmyndigheter och enheter med tillfälliga förstärkningar i samband med semestrar, särskilda arbetstoppar etc. Från både statsfinansiell och långsiktig personalpolitisk synpunkt är det mera fördelaktigt att reserven för dylika förstärkningar är placerad i Sverige än på fältet, framhålls det.

En undersökning har påbörjats för att utröna vilka utlandsmyndigheter som skall dras in eller minskas. 3–5 utlandsmyndigheter kommer att beröras. Regeringen återkommer till frågan i 1981 års budgetproposition.

Den sammanlagda besparingseffekten härav beräknas till 4 milj. kr.

Vidare föreslås att chefsfunktionen på ambassaderna i Colombo, Gabone och Vientiane (där chefspost avses inrättas genom omdisponering) på sikt sammanförs med funktionen som chef för biståndskontoret. Verksam-

heten på dessa ambassader domineras av arbete med det internationella utvecklingssamarbetet. Besparingseffekten bedöms till 900 000 kr.

Slutligen föreslås att det lönade konsulatet i Santa Cruz de Tenerife dras in, vilket medför en besparing om 300 000 kr.

Under tredje huvudtitelns anslag D 3. Övrig information om Sverige i utlandet finansieras sådant informations- och erfarenhetsutbyte med utlandet som sker i utrikesdepartementets regi samt bidrag till Svensk-internationella pressbyrån och Ingenjörsvetenskapsakademien. Den del av anslaget som avser samordnad informationsverksamhet under budgetåret 1981/82 föreslås bibehållas vid samma nominella nivå som under innevarande budgetår. Åtgärden beräknas motsvara en besparing om 900 000 kr.

Utrikesdepartementet har under senare år successivt byggt upp ett system med avgiftsbelagd kommersiell verksamhet vid ambassaderna i Athen, Bagdad, Buenos Aires, Lagos, Moskva, Peking, Rom, Singapore och Washington.

Det föreslås att den avgiftsbelagda verksamheten införs vid ytterligare några ambassader. Detta beräknas innebära ökade intäkter för statsverket om 1,7 milj. kr. under budgetåret 1981/82.

En översyn som företagits över de löpande utgifterna i utrikesdepartementet har givit vid handen att departementets representation i samband med utländska besök i Stockholm kan minskas. Detta beräknas innebära en besparing om 100 000 kr.

Internationellt utvecklingssamarbete

I OECD:s statistik över västländernas biståndsutbetalningar under år 1979 ligger Sverige högst med 0,94 % av bruttonationalprodukten (BNP). Närmast följer Nederländerna och Norge med 0,93 % och Danmark med 0,75 %. Av samtliga OECD-länder är det endast dessa fyra som uppnått det av FN fastlagda 0,7-procentmålet. Genomsnittet för DAC-länderna låg år 1979 på 0,34 % av BNP, vilket är något lägre än under år 1978. FN:s 0,7-procentmål avser faktiska utbetalningar, medan det svenska enprocentmålet avser biståndsanslagen.

Västländernas ekonomiska problem kan, framhålls det i propositionen, inte lösas utan ett vidgat och fördjupat internationellt ekonomiskt samarbete. Ett generöst och långsiktigt bistånd är, sägs det vidare, inte bara en moralisk skyldighet och ett uttryck för vår solidaritet med u-länderna i deras utvecklingsansträngningar, utan också – tillsammans med andra resursöverföringar – ett led i ansträngningarna att stimulera världsekonomin.

OECD-ländernas ekonomier skulle drabbas hårt om u-länderna, på grund av otillräckligt bistånd och svåra bytesbalansproblem, tvingades skära ned den för utvecklingsansträngningarna helt nödvändiga importen. En sådan nedskärning av importen skulle särskilt hårt drabba jordens allra fattigaste länder, för vilka det inte finns något reellt alternativ till gåvobistånd.

Mot denna bakgrund betecknas det som viktigt att Sverige, trots svåra ekonomiska problem, inte viker från sitt biståndsansvar utan fortsätter ett generöst, långsiktigt och flexibelt biståndssamarbete. Enprocentmålet ligger fast, konstateras det.

För budgetåret 1980/81 har riksdagen beslutat om en ökning av biståndsanslagen med 600 milj. kr., eller 13.5 % jämfört med budgetåret 1979/80 (UU 1979/80:20, rskr 1979/80:276).

För budgetåret 1981/82 föreslås nu förändringar, som tillsammans innebär att belastningen på statsbudgeten minskar med 100 milj. kr. i förhållande till en anslagsnivå motsvarande samma andel av bruttonationalprodukten som under budgetåret 1980/81.

Åtgärderna bör enligt propositionen vidtas enligt följande:

Beräkningsgrunden

Enligt beslut av riksdagen (prop. 1975:1, bil. 5) skall biståndsramen för ett visst budgetår baseras på den BNP-prognos, som görs för det kalenderår under vilket förslaget framläggs. Ramen för budgetåret 1981/82 skall alltså beräknas på BNP-prognosen för kalenderåret 1981.

BNP-beräkningarna har dock enligt propositionen en avgörande svaghet: de tar inte hänsyn till nettot av löner, räntor och andra kapitaltransaktioner med utlandet. Med Sveriges i dag höga utlandsupplåning och därav följande höga räntekostnader, är BNP inte längre ett rättvisande mått på den svenska ekonomins bärkraft, framhålls det vidare.

Statistiska centralbyrån kommer därför att i nationalräkenskaperna införa begreppet *bruttonationalinkomst (BNI)*. Bruttonationalinkomsten till marknadspris definieras som BNP plus den s.k. nettofaktorintäkten från utlandet, dvs. nettot av löner, räntor och andra kapitaltransaktioner med utlandet. Omfattningen av räntebetalningarna på den svenska statsskulden gör att nettofaktorintäkten är negativ, varför BNI är något lägre än BNP.

Då BNI tar hänsyn till de stora räntebetalningarna till utlandet är detta mått enligt propositionen mer rättvisande än BNP när det gäller landets verkliga ekonomiska styrka. Det föreslås därför att biståndsramen för budgetåret 1981/82 liksom tidigare beräknas till något mera än 1 procent och att denna andel beräknas på bruttonationalinkomsten för kalenderåret 1981. Detta torde komma att innebära en minskning av belastningen på statsbudgeten i storleksordningen 60 milj. kr. för budgetåret 1981/82.

Biståndsramens innehåll

Utöver de ordinarie biståndsanslagen under utrikesdepartementets huvudtitel (littera C. Internationellt utvecklingssamarbete) finns i statsbudgeten, konstateras det vidare, en rad andra utgifter som f.n. belastar andra huvudtitlar, men som i verkligheten avser u-lands- och biståndsverksamhet.

För att ge en korrekt bild av Sveriges kostnader för det internationella utvecklingssamarbetet bör dessa utgifter redovisas i anslutning till biståndsanslagen och avräknas mot biståndsramen. Det gäller följande verksamheter och anslag:

- Biståndets administrativa kostnader, främst utgifter avseende löner, reseersättningar m.m. för utrikesdepartementets avdelning för internationellt utvecklingssamarbete och utlandsmyndigheternas arbete med biståndsfrågor, vilka belastar anslaget A 1. Utrikesförvaltningen under utrikesdepartementets huvudtitel, samt vissa kostnader som i dag finansieras ur utbildningsdepartementets huvudtitel, för svenska skolor avsedda för barn till svenska biståndsarbetare. En schablonsumma för administrativa kostnader – ca 15 milj. kr. – avräknas under innevarande budgetår från biståndsramen. Schablonen har dock inte svarat mot den verkliga kostnaden och bör höjas till 38 milj. kr., vilket medför en minskad belastning på statsbudgeten med 23 milj. kr.
- Den del av Sveriges bidrag till den nyligen beslutade Gemensamma fonden för lagring av råvaror som under kommande budgetår avses belastas handelsdepartementets huvudtitel. Huvuddelen av Sveriges bidrag belastas under innevarande budgetår biståndsanslagen. Om Sveriges hela bidrag till Gemensamma fonden finansieras ur biståndsanslagen minskar statsverkets samlade utgifter med ca 3 milj. kr.
- Den del av Sveriges reguljära bidrag till FN samt till vissa av FN:s fackorgan, som enligt nuvarande regler får redovisas som bistånd i OECD:s biståndsstatistik, uppgick kalenderåret 1979 till ca 9 milj. kr. För budgetåret 1981/82 bör dessa kostnader avräknas mot biståndsramen.
- Därutöver föreslås att Sveriges kostnader för överföring till Sverige av flyktingar från u-länderna avräknas från biståndsramen. Dessa utgifter, som budgetåret 1980/81 beräknas till ca 5 milj. kr., belastas f.n. arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel. Sammanlagt motsvarar dessa poster besparingar på ca 40 milj. kr.

Motioner

I motion 1980/81:99 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen avslår förslaget i proposition 1980/81:20, bilaga 2, vad avser minskat anslag till internationellt utvecklingssamarbete.

Motionärerna motsätter sig regeringens förslag om ändrad beräkningsgrund för den totala biståndsramen, liksom föreslagna överföringar från andra huvudtitlar till att belastas biståndsanslaget.

I motion 1980/81:83 av Gertrud Sigurdson m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar

1. som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om biståndsramen,
2. som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om

ytterligare besparingar inom utrikesdepartementet m.m.

Enligt motionärernas mening utgör de föreslagna besparingsåtgärderna främst tekniska omföringar som innebär en minskning av det svenska biståndet till u-länderna. Endast några få miljoner avser reella besparingar av den offentliga verksamheten.

Det konstateras i motionen att bruttonationalprodukten (BNP) sedan 1960-talets början utgjort ett allmänt accepterat mått för beräkning av biståndet till u-länderna. Den föreslagna övergången till bruttonationalinkomsten (BNI) som beräkningsgrund innebär, anser motionärerna, en revidering av hittillsvarande mål för u-landsbiståndet. Detta bör som tidigare beräknas med utgångspunkt i BNP.

Motionärerna finner vidare uppgifterna om den föreslagna avräkningen av vissa utgifter mot biståndsramen vara utomordentligt knapphändiga. De anser det därför inte möjligt att på det nu presenterade underlaget ta ställning till det rimliga i förslaget att belasta biståndsramen med i propositionen angivna 40 milj. kr.

Motionärerna har inga invändningar mot de föreslagna besparingarna inom utrikesförvaltningen om ca 8 milj. kr. och anser att ytterligare besparingar om 10 milj. kr. bör kunna göras inom detta område.

I motionen anges följande åtgärder, som under ett år skulle ge en samlad besparingseffekt på 10 milj. kr.

På kostnaderna för lokaler och inköp av fastigheter utomlands samt inventarier bör genom en stram hushållning besparingar kunna göras om 4-5 milj. kr.

Kostnaderna för utrikesresor bör kunna begränsas. Flygresor i första klass bör få ske endast i undantagsfall.

Vissa besparingar bör kunna företas inom utlandsrepresentationen. Motionärerna pekar på möjligheten att göra vissa inskränkningar vid t. ex. ambassaderna i Köpenhamn och Oslo. Vidare borde en indragning kunna ske av delegationen vid Europarådet i Strasbourg, vars uppgifter kunde övertas av delegationen i Bryssel.

Antalet antagna till handläggarring i utrikesförvaltningen borde kunna minskas under de kommande åren, varvid vartannatårsintagning torde kunna tillämpas.

I motionen uppskattas de sammanlagda besparingseffekterna av de senast nämnda åtgärderna till 4-5 milj. kr. Genom andra åtgärder - t. ex. viss förlängning av stationeringstider och översyn av de s.k. hemmatilläggen - borde ytterligare besparingar kunna göras på sikt.

Representationskostnaderna för tjänstemännen utomlands borde minskas med 1 milj. kr.

De lån, som personal i utrikes- och biståndsförvaltningarna f.n. kan erhålla, mot ränta motsvarande statens normalränta borde förbindas med samma räntevillkor som för bostättningslånen, dvs. diskontot plus 2,5 %.

Avslutningsvis anser motionärerna att det finns skäl att göra en mer

djupgående analys av verksamheten inom utrikesförvaltningen i syfte att åstadkomma rationaliseringar och besparingar.

Utskottet

Besparingar inom utrikesförvaltningen

I propositionens bilaga 2 (Utrikesdepartementet) redovisas förslag till besparingar på sammanlagt 108 milj. kr. Därav belöper sig 8 milj. kr. på utrikesdepartementets anslag A för utrikesförvaltningens verksamhet och anslag D 3 för information om Sverige i utlandet.

Utskottet noterar att utrikesförvaltningen under senare år utnyttjat möjligheterna att genomföra besparingar genom en omfördelning av existerande resurser och att departementet även i fortsättningen avser att tillvarata de möjligheter som härvidlag står till buds.

Därutöver redovisar departementschefen i propositionen ett antal konkreta åtgärder inom utrikesförvaltningen som förutses medföra besparingar för statsverket på sammanlagt 8 milj. kr. Utskottet har behandlat de föreslagna åtgärderna och har inget att erinra mot att de genomförs. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet konstaterar i detta sammanhang att kostnaderna för utrikesförvaltningens verksamhet till den helt övervägande delen består av utgifter för personal och lokaler i Sverige och utomlands. En mindre del består av kostnader för representation, förhandlingsreor m. m. Väsentliga besparingar kan därför svårligen göras annat än på personal- och lokalsidan.

I motion 83 föreslås ytterligare besparingar inom utrikesförvaltningens budget med sammanlagt ca 10 milj. kr. En nedskärning av kostnaderna för lokaler samt inköp av fastigheter och inventarier skulle, enligt motionärerna, kunna leda till betydande besparingar. Motionärerna förordar också besparingar på personalsidan och nämner som exempel några utlandsmyndigheter där inskränkningar skulle kunna ske. Vidare föreslås en minskning av handläggartutbildningen, förslagsvis genom vartannatårsintagning. Flygresor bör som regel endast få ske i andra klass. Slutligen förodas i motionen en höjning av den för närvarande låga räntesats som tillämpas för vissa lån till utrikes- och biståndsförvaltningens utlandsstationerade personal, en minskning av representationskostnaderna för utlandstjänstemän och en översyn av de s.k. hemmatilläggen.

I finansutskottets av riksdagen antagna betänkande FiU 1980/81:10 avseende inriktningen av besparingarna heter det att de av regeringen nu föreslagna kostnadsminskningarna endast utgör ett första steg i ett långsiktigt besparingsprogram. Utskotten bör därför redan vid sin behandling av besparingspropositionen söka peka ut lämpliga nya besparingsområden. Under utskottets genomgång av propositionen och därtill hörande motioner har vid föredragningar inför utskottet från utrikesdepartementet och

byggnadsstyrelsen framkommit att ytterligare besparingar bör vara möjliga att göra inom några av de områden som tas upp i motionen.

Lokalanskaffningen utomlands, som är en stor post i utrikesförvaltningens budget, styrs fortfarande formellt bl. a. av normer och målsättningar som antogs år 1965. Enligt utskottets mening bör regeringen överväga huruvida dessa normer – för såväl kanslier som bostäder – kan behöva anpassas till dagens situation. Utskottet har vidare erfarit att ett arbete pågår att ta fram en långtidsplan för bostadsbeståndet utomlands. Utskottet anser att ett samlat grepp på lokalanskaffningsområdet – omfattande både förhyrning och köp – genom t. ex. här nämnda åtgärder borde öka graden av förutsägbarhet på detta område och därmed bidra till kostnadsbesparingar på sikt. I det sammanhanget bör även möjligheten övervägas att uppnå besparingar utan eftersättande av erforderliga kvalitetskrav genom att använda standardiserade byggnadsenheter på platser där lokala förutsättningar härför skulle föreligga.

Vad beträffar reskostnader har beslut redan fattats att flygresor med första klass endast får företas undantagsvis. Härigenom beräknas en besparing på drygt 1 milj. kr. per år kunna uppnås.

Utskottet anser det rimligt att utrikesdepartementet överväger möjligheten att höja räntesatsen för lån till utlandsstationerad personal.

Vad gäller det avtalsreglerade förmånsområdet har nyligen en arbetsgivardelegation för utrikesförvaltningen tillsatts. Denna kommer bl. a. att behandla frågan om förlängning av stationeringstiden och översyn av hemmatilläggen.

I juni 1978 tillsattes en utredning om utrikesrepresentationen. Denna skall enligt sina direktiv se över resursfördelningen inom utrikesrepresentationen och undersöka hur verksamheten skall bedrivas så effektivt och rationellt som möjligt. Utredningen har nu presenterat sitt första delbetänkande och beräknas kunna avsluta sitt arbete i mitten av år 1981. Utskottet har vidare inhämtat att en särskild intern besparingsutredning skall tillsättas inom utrikesdepartementet. Utskottet utgår från att den angivna interna besparingsutredningen kommer att göra en allsidig genomgång av utrikesförvaltningens verksamhet och att bl. a. besparingsmöjligheter av det slag som framförts i motionen därvid kommer att övervägas. Utskottet förutsätter att besparingsutredningen kommer att bedrivas i nära samarbete med den tidigare tillsatta utredningen om utrikesrepresentationen. Det är självfallet viktigt att de erfarenheter och slutsatser, som den sistnämnda utredningen kommer till rörande möjligheterna att effektivisera utrikesförvaltningen och anpassa dess verksamhet till de krav som i dag ställs på den, tillvaratas i det fortsatta besparingsarbetet inom utrikesförvaltningen.

Med det anförda torde syftet med yrkande 2 i motion 83 få anses tillgodosett.

Internationellt utvecklingssamarbete

I propositionen föreslås ändringar inom utrikesdepartementets anslag C för internationellt utvecklingssamarbete som innebär att belastningen på statsbudgeten minskar med 100 milj. kr. Detta belopp uppnås dels genom en förändring av beräkningsgrunden för nationalräkenskaperna, vilket ger 60 milj. kr., dels genom vissa förändringar av biståndsramens innehåll, vilket ger 40 milj. kr.

Storleken av Sveriges bistånd till utvecklingsländerna har under en följd av år angivits som en andel av bruttonationalprodukten (BNP). Som framgår av propositionen gör emellertid Sveriges stora utlandsupplåning och därmed följande ränteutbetalningar till utlandet att begreppet bruttonationalinkomst (BNI) är ett mer rättvisande mått på Sveriges faktiska ekonomiska bärkraft än BNP. Statistiska centralbyrån kommer därför att i nationalräkenskaperna införa detta mått. Om biståndsvolymen beräknas på BNI blir anslagsökningen för budgetåret 1981/82 uppskattningsvis 60 milj. kr. lägre än den skulle blivit beräknad på BNP.

I motion 83 anförs att detta innebär en revidering av hittillsvarande mål för u-hjälpen. Motionärerna vill därför att biståndet även fortsättningsvis beräknas med utgångspunkt i BNP.

Utskottet vill erinra om att den av OECD:s utvecklingskommitté (DAC) utarbetade internationella biståndsstatistiken genomgående använder BNI som bas för givarländernas biståndsandelar. Det är enligt utskottets mening rimligt att även Sverige anpassar sig till ett internationellt mått som ger en rättvis uppfattning om landets ekonomiska bärkraft.

Detta innebär inte att Sverige skulle ha övergivit sitt biståndsåtagande. Utskottet konstaterar att regeringen i propositionen uttalar att Sverige trots svåra ekonomiska problem inte viker från sitt biståndsansvar utan fortsätter ett generöst, långsiktigt och flexibelt biståndssamarbete. Enprocentmålet ligger fast.

I propositionen föreslås vidare att vissa utgifter som nu belastar andra huvudtitlar skall överföras till biståndsanslaget C under utrikesdepartementets huvudtitel. Det gäller bl. a. biståndets administrativa kostnader samt andelar av Sveriges medlemsbidrag i vissa av FN:s biståndsinriktade fackorgan. Sammanlagt uppnås en minskning av belastningen på statsbudgeten på 40 milj. kr.

I motion 83 framhålls att uppgifterna i propositionen i denna del är så knapphändiga att motionärerna inte kunnat ta ställning till det rimliga i förslaget. Motionärerna har därför inget yrkande men utgår från att regeringen i den kommande budgetpropositionen redovisar ett utförligt underlag för riksdagen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts om internationellt utvecklings-

samarbete tillstyrks propositionen i denna del och avstyrks yrkande 1 i motion 83.

I vpk-motion 99 föreslås att propositionen avslås i vad avser förändringarna av anslaget till internationellt utvecklingssamarbete.

Vad gäller ändringen av beräkningsgrunden för utvecklingsbiståndet hänvisar utskottet till vad som tidigare anförts. Beträffande förändringarna av biståndsramens innehåll kan utskottet inte anse det orimligt att vissa belopp som nu ligger utanför biståndsramen överförs till denna. Redan tidigare har hela SIDA:s administrativa kostnader men endast en mindre del av motsvarande kostnader för UD:s avdelning för internationellt utvecklingssamarbete belastat biståndsanslaget. Nu föreslås en uppräknings av UD:s administrativa kostnader för biståndet från 15 milj. kr. till den verkliga kostnaden, som uppskattats till 38 milj. kr. Överföringen till biståndsbudgeten av vissa begränsade andelar av Sveriges reguljära bidrag till FN-systemets biståndsverksamhet har gjorts i enlighet med regler som länge tillämpats inom DAC.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda vpk-motion 99.

Utskottet hemställer att riksdagen

1. med anledning av proposition 1980/81:20 och motion 1980/81:83, yrkande 2, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om besparingar inom utrikesförvaltningen,
2. med avslag på motion 1980/81:83, yrkande 1, och motion 1980/81:99 godkänner proposition 1980/81:20, bilaga 2, i vad avser riktlinjer för internationellt utvecklingssamarbete.

Stockholm den 4 december 1980

På utrikesutskottets vägnar
GERTRUD SIGURDSEN

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Gertrud Sigurdson (s), Torsten Bengtson (c), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Olle Göransson (s), Gunnel Jonäng (c), Per-Olof Strindberg (m), Sture Korpås (c), Carl Lidbom (s), Björn Molin (fp), Sten Sture Paterson (m), Axel Andersson (s), Maj-Lis Löw (s), Barbro Nilsson (m) och Gunnar Ström (s).

Reservation

Internationellt utvecklingssamarbete

Gertrud Sigurdson, Sture Palm, Olle Göransson, Carl Lidbom, Axel Andersson, Maj-Lis Löw och Gunnar Ström (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Storleken

av" och på s. 9 slutar med "vpk-motion 99." bort ha följande lydelse:

Biståndet till utvecklingsländerna har alltsedan 1960-talets början fixerats i förhållande till bruttonationalprodukten. Det har varit uttryck för att det svenska samhället solidariskt varit berett att avstå en viss andel av allt som framställts under året av varor och tjänster i vårt land, dvs. av bruttonationalprodukten (BNP). Det har varit ett allmänt accepterat mått som alla använt sig av.

Regeringen anser nu att det svenska biståndet framdeles bör utgå som en viss andel av ett nytt begrepp, bruttonationalinkomsten (BNI). Detta sägs vara ett mer rättvisande mått på den svenska ekonomins bärkraft. Differensen mellan BNP och BNI hänför sig huvudsakligen till räntebetalningarna på den svenska statsskulden. För 1981/82 förutses differensen bli 60 milj. kr.

I motion 83 anförs att detta innebär en revidering av hittillsvarande mål för u-hjälpen. Motionärerna vill därför att bistånd även fortsättningsvis beräknas med utgångspunkt i BNP.

Utskottet konstaterar, i likhet med motionärerna, att övergången från BNP till BNI innebär att den svenska u-hjälpens mål i praktiken kommer att revideras. Det är således inte en fråga om beräkningsmetod utan en fråga om u-hjälpens omfattning som aktualiseras genom regeringens förslag. Utskottet ansluter sig för sin del till den uppfattning som anges i motion 83 att – på de i motionen anförda skälen – biståndet till u-länderna som tidigare bör beräknas med utgångspunkt i BNP.

I propositionen föreslås vidare att vissa utgifter som nu belastar andra huvudtitlar skall överföras till biståndsanslaget C under utrikesdepartementets huvudtitel. Det gäller bl. a. biståndets administrativa kostnader samt andelar av Sveriges medlemsbidrag i vissa av FN:s biståndsinriktade fackorgan. Sammanlagt uppnås en minskning av belastningen på statsbudgeten på 40 milj. kr.

I motion 83 framhålls att uppgifterna i propositionen i denna del är så knapphändiga att motionärerna inte kunnat ta ställning till det rimliga i förslaget. Motionärerna har därför inget yrkande men utgår från att regeringen i den kommande budgetpropositionen redovisar ett utförligt underlag för riksdagen.

I likhet med motionärerna utgår utskottet från att regeringen i den kommande budgetpropositionen redovisar ett mer detaljerat och ingående material härom. Därvid bör bl. a. beläggas för alla berörda anslagsposter i vilken utsträckning det är fråga om tillämpning av nya principer eller enbart utsträckning av hittills gällande praxis. Utskottet anser sig därför inte nu böra ta ställning till denna del av regeringens förslag.

Med hänvisning till vad som anförts om internationellt utvecklingssamarbete föreslår utskottet att riksdagen avslår propositionen i denna del och tillstyrker yrkande 1 i motion 83. Därmed får också syftet med vpk-motion 99 i viss utsträckning anses tillgodosett.

dels att utskottets hemställan i moment 2 bort ha följande lydelse:

2. med bifall till motion 1980/81:83, yrkande 1, med anledning av motion 1980/81:99 och med avslag på proposition 1980/81:20, den senare i vad avser beräkningsgrunden för Sveriges bistånd, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört angående internationellt utvecklingssamarbete.

